

Số: 03 CV/CODE

V/v: *Góp ý sửa đổi Luật Đất đai 2013*

Hà Nội, ngày 18 tháng 4 năm 2022

Kính gửi: - Ông Nguyễn Phú Trọng - Tổng Bí thư
- Ông Nguyễn Xuân Phúc - Chủ tịch nước
- Ông Phạm Minh Chính - Thủ tướng Chính phủ
- Ông Vương Đình Huệ - Chủ tịch Quốc hội

Thể chế hóa logic và minh bạch **Chủ sở hữu và Đại diện chủ sở hữu bằng văn bản pháp luật** trong lĩnh vực **Đất đai** dưới sự lãnh đạo toàn diện, triệt để và thống nhất của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Luật Đất đai sửa đổi 2013, thảo luận tại kỳ họp Quốc Hội khóa XV, tháng 05 năm 2022

Từ khóa

“Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất của Nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”- Đại diện Chủ sở hữu về Đất đai, Điều 69 và Điều 53. Hiến pháp 2013

I. NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG

Trên cơ sở phân tích, đánh giá những kết quả đạt được cũng như tồn tại cần khắc phục, sửa đổi trong quá trình tổ chức thực thi Luật Đất đai năm 2013, Viện Tư vấn phát triển tiếp tục kiến nghị một số định hướng sửa đổi Luật Đất đai năm 2013 như sau:

1. Đề nghị xác định rõ quyền và trách nhiệm của Nhà nước đối với đất đai để đảm bảo phù hợp với quy định của Hiến pháp năm 2013

Toàn bộ chương II về quyền và trách nhiệm của Nhà nước đối với đất đai của Luật Đất đai 2013 là hết sức chung chung, không cụ thể. Bởi vì Nhà nước chúng ta bao gồm ba cơ quan là lập pháp, hành pháp và tư pháp. Do đó, Luật phải quy định rõ ở chương II là trách nhiệm của cơ quan nào của nhà nước chứ không phải là nhà nước chung chung.

Chúng ta biết rằng đất đai là sản phẩm của tự nhiên, có trước con người, con người chỉ có thể biến đất xấu thành đất tốt, biến đất chưa sử dụng được thành đất sử dụng được, chứ con người không thể tạo ra đất đai mới. Chính vì vậy việc xác định đất đai thuộc sở hữu toàn dân do Nhà nước thống nhất quản lý là hoàn toàn phù hợp với quan điểm của Chủ nghĩa Mác-Tư tưởng Bác Hồ. Cá nhân chỉ có quyền sở hữu, định hoạt phân giá trị tăng lên của đất đai trong quá trình sử dụng chứ tuyệt nhiên không được định đoạt, sở hữu tư nhân về đất đai.

Hiến pháp năm 2013 của nước ta quy định *“Đất đai, tài nguyên nước, tài nguyên khoáng sản, nguồn lợi ở vùng biển, vùng trời, tài nguyên thiên nhiên khác và các tài sản do Nhà nước đầu tư, quản lý là tài sản công thuộc sở hữu toàn dân do Nhà nước đại diện chủ sở hữu và thống nhất quản lý”*.

Vì vậy, cơ quan nhà nước đại diện chủ sở hữu đất đai phải là cơ quan nhà nước đại diện cao nhất của nhân dân, do nhân dân bầu ra, hoạt động theo nguyên tắc tập trung dân chủ, theo cơ chế tập thể, đó phải là Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. **Chỉ có Quốc hội** *“là cơ quan đại biểu cao nhất của Nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”*, mới đúng, đủ và tuân thủ kỷ cương và phép nước của pháp luật, thay nhân dân làm đại diện chủ sở hữu và thống nhất quản lý đất đai.

Theo quy định của Hiến pháp thì *“Chính phủ là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thực hiện quyền hành pháp, là cơ quan thừa hành pháp luật của Quốc hội”*. Chính phủ hoạt động theo chế độ **“thủ trưởng”**, do vậy, việc giao cho Chính phủ đại diện chủ sở hữu về đất đai là không phù hợp với loại tài sản đặc biệt thuộc sở hữu toàn dân.

Chỉ có Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực cao nhất và xuyên suốt từ mỗi người dân (Hội đồng Nhân dân xã) đến toàn bộ nhân

dân trên cả nước (Quốc hội) mới có đủ tư cách để đại diện chủ sở hữu đất đai, mới có quyền quyết định quy hoạch sử dụng đất, kế hoạch sử dụng đất; quyết định mục đích sử dụng đất; quy định hạn mức sử dụng đất, thời hạn sử dụng đất; quyết định thu hồi đất, trưng dụng đất; quyết định giá đất; quyết định trao quyền sử dụng đất cho người sử dụng đất; quyết định chính sách tài chính về đất đai; quy định quyền và nghĩa vụ của người sử dụng đất.

Quốc hội hoạt động theo cơ chế tập thể, do đó sẽ không có hiện tượng lợi dụng chế độ một thủ trưởng để vi phạm pháp luật về đất đai như hàng loạt quan chức từ Trung ương đến địa phương như trong thời gian vừa qua.

Chính vì vậy, chúng tôi kiến nghị thay đổi các quy định pháp luật liên quan để chuyên chức năng đại diện chủ sở hữu đất đai từ cơ quan Chính phủ sang cơ quan Quốc hội, đặc biệt khi đất nước đã chính thức tuyên bố chuyển đổi sang cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

2. Đề nghị sửa đổi Luật Đất đai năm 2013 để thể hiện đúng theo tinh thần quy định của Hiến Pháp “Đất đai là tài nguyên đặc biệt của quốc gia, nguồn lực quan trọng phát triển đất nước, được quản lý theo pháp luật”.

Chúng ta biết rằng, đất đai bao giờ cũng gắn liền với tài nguyên nước, tài nguyên rừng, tài nguyên khoáng sản..., là một loại tài nguyên đặc biệt của quốc gia, bởi vì con người không tạo ra đất đai mới, tổng diện tích lãnh thổ là một hằng số. Vị trí đất đai có định và gắn liền với địa tô do từng thửa đất tạo nên. Loại tài nguyên này vừa là nền tảng quyết định mọi hoạt động sáng tạo và phi sáng tạo, phụng dưỡng hay hủy diệt và tàn phá dưới nhu cầu và quyền lực trực tiếp hay gián tiếp đến từng con người, từng hộ gia đình, từng bản làng, từng xã, từng tỉnh và toàn thể quốc gia, chưa nói đến tác động đến cả hành tinh theo logic chuyển động nương tựa trong vũ trụ. Do đó, phải có quy định pháp luật “**đặc thù**” cho loại tài nguyên “**đặc biệt**” thuộc sở hữu toàn dân này mà không ai hết ngoài Quốc hội các cấp là cơ quan đại biểu đại diện chủ sở hữu nhằm thống nhất quản trị, giám sát và kiểm soát mọi hành vi tổn thương hay duy dưỡng loại tài nguyên này, đặc biệt là trong cơ chế thị trường, lấy bóc lột đất đai làm điểm tựa của GDP và chủ nghĩa tiền tệ phục vụ nhu cầu cá nhân chủ nghĩa đúng như bản chất tư bản!

Hiện nay các quy định pháp luật của chúng ta về quản lý tài nguyên, tài sản đất đai cũng giống như một số tài sản thuộc sở hữu toàn dân khác, đều giao cho Chính phủ đại diện chủ sở hữu và thống nhất quản lý là chưa phù hợp. Tài sản đất đai cũng có chung đặc điểm thuộc sở hữu toàn dân, nhưng nó hoàn toàn khác với những tài sản thuộc sở hữu toàn dân khác, những tài sản do con người làm nên, có thể tạo ra

cái mới, tái tạo được như hệ thống giao thông, công trình kiến trúc, sân bay, bến cảng...

Do đó, chúng tôi kiến nghị phải *thay đổi một số quy định pháp luật hiện nay như luật Tổ chức Quốc hội, Luật Tổ chức Hội đồng nhân dân, Luật Tổ chức Chính phủ* đồng thời với việc sửa đổi Luật Đất đai năm 2013 để thể hiện được tính đặc biệt của đất đai trong quy định của pháp luật.

Việc sửa đổi theo hướng chuyển cơ quan nhà nước đại diện chủ sở hữu đất đai từ Chính phủ sang Quốc hội với những ưu tiên chiến lược và hết sức cấp bách sau đây:

- 1) Thành lập Ủy ban về Đất đai của Quốc hội là cơ quan đại diện cao nhất của Nhân dân;
- 2) Theo đó là các Ban Đất đai của Hội đồng nhân dân tỉnh, Hội đồng nhân dân huyện, đặc biệt là Hội đồng nhân dân cấp xã đến từng thửa đất;
- 3) Quỹ tài chính đất đai liên tỉnh chuyên cập nhật, giám sát và kiểm toán các giá trị thặng dư trên 75¹ triệu thửa đất và từng thửa đất của các loại chủ sử dụng đất;
- 4) Ngân hàng đất đai độc lập;
- 5) Tòa án đất đai độc lập.

Năm chiến lược trên đây phải được tổng giám sát, kiểm soát bởi cơ quan đại biểu cao nhất là Quốc hội các cấp thì mới giữ được bộ ba gốc rễ: nhà nước của nhân dân, đất đai của nhân dân, Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất đại diện chủ sở hữu. Cơ chế thị trường là tư hữu hóa tài nguyên đất và sức lao động. Khi đất nằm trong tay tập đoàn và công ty, đất sẽ bị bóc lột tối đa nhằm gia tăng thặng dư tương đối trong tích lũy tư bản. Người nông dân bị chuyển hóa thành công nhân làm thuê trong các trang trại nông nghiệp công nghiệp và nông nghiệp công nghệ quy mô lớn. Hình thái và cấu trúc xã hội biến dạng. Nền tảng văn hóa cộng đồng, ý thức dân tộc và tinh thần đoàn kết xã hội cũng bị thao túng theo “*nguyên tắc về giá trị là tự do cá nhân và chủ nghĩa tiền tệ*”. Trong trường hợp này, tài nguyên đất là nền tảng quyết định xuyên suốt. Nền tảng này hoàn toàn phụ thuộc vào định chế đất đai dưới bộ ba gốc rễ: Nhân dân là chủ sở hữu tài nguyên đất. Nhân dân là chủ nhân của Nhà nước. Quốc hội là cơ quan đại biểu đại diện quyền lực tối cao của chủ sở hữu. Vậy thì, tài nguyên đất không thể nằm trong tay *đại diện chủ sở hữu là chính phủ với chế độ “thủ trưởng”*!. Nếu nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, vẫn tiếp tục duy trì chế độ “thủ trưởng” là đại diện chủ sở hữu tài nguyên đất đai, ắt hẳn định hướng xã hội chủ nghĩa trong nguyên tắc thị trường là khó khăn bởi ngay tuyên ngôn “*cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ*

¹ Sức khỏe đất, diễn thể sinh học về đa dạng, đặc thù, tương tác, thích nghi, bền vững cũng như khả năng tích lũy Carbon và xã hội vi sinh vật trong đất trên từng thửa và trên tổng số 75 triệu thửa của toàn lãnh thổ.

nghĩa” là một PHÁ CÁCH độc đáo, và không tương ứng với nhiệm sắc thể di truyền trong bàn tay vô hình đã, đang và sẽ tiếp tục thao túng, nhằm tối đa hóa siêu lợi nhuận từ đất đai và sức lao động của người nông dân và công nhân làm nô lệ cho các nhà tư bản hàng thế kỷ trong kinh tế thị trường!

3. Việc sửa đổi Luật Đất đai 2013 phải khắc phục được sự mâu thuẫn giữa sở hữu toàn dân về đất đai và sở hữu “Tư nhân” của từng thửa đất khi nhà nước giao cho người sử dụng đất dưới hình thức “*giá trị quyền sử dụng đất*”.

Đất đai là sở hữu toàn dân, do Chính phủ làm đại diện chủ sở hữu và Chính phủ giao quyền sử dụng đất cho cá nhân, tổ chức sử dụng. Điều này cũng có nghĩa là cá nhân, tổ chức khi được giao đất, cho thuê đất thì chỉ có quyền sử dụng đất theo đúng quy định về mục đích sử dụng do Nhà nước giao đất. Cá nhân, tổ chức hoàn toàn không có quyền chiếm hữu, định đoạt về đất đai.

Tuy nhiên, Luật Đất đai 2013 đã không phân biệt rõ ràng giữa giá trị quyền sử dụng đất với giá trị sử dụng của từng thửa đất. Tệ hại hơn, Luật Đất đai 2013, lờ đi điểm Quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất cấp xã đến từng thửa đất đã được Luật Đất đai số 13/2003/QH11 phê chuẩn tại Điều 25. Điểm 4 và Điểm 5. Chính Điều 25 này mới thực sự hiện thực hóa trách nhiệm sở hữu trên từng thửa đất của từng hộ dân tại các bản làng, và Hội đồng nhân dân xã (Quốc hội cấp xã) là cơ quan tổ chức việc giám sát, kiểm soát việc tổ chức thực hiện Quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất đến từng thửa đất của Ủy ban nhân dân xã. Hiện thực hóa nhà nước pháp quyền là ở chính Luật Đất đai số 13/2003/QH11 phê chuẩn tại Điều 25. Điểm 4 và Điểm 5!

Những nội hàm của giá trị quyền sử dụng đất quy định trong Luật Đất đai năm 2013 thực chất là *nội hàm của giá trị và giá trị sử dụng đất đai*. Và cũng chỉ có giá trị và giá trị sử dụng của từng thửa đất thì mới có giá để cho thuê, cho mượn, thừa kế, góp vốn, thế chấp...

Luật Đất đai 2013 quy định:

Điều 167. Quyền chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, cho thuê lại, thừa kế, tặng cho, thế chấp, góp vốn quyền sử dụng đất cho phép *“người sử dụng đất được thực hiện các quyền chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, cho thuê lại, thừa kế, tặng cho, thế chấp, góp vốn quyền sử dụng đất theo quy định của Luật này”*.

Với quy định như trên thì ngoài quyền sử dụng đất theo đúng mục đích được giao, được thuê và được hưởng lợi phần giá trị gia tăng lên do mình đầu tư vào đất trong quá trình sử dụng thì người sử dụng đất còn có quyền định đoạt, chiếm hữu giá trị của thửa đất thông qua việc chuyển nhượng, cho thuê, cho thuê lại, thế chấp, góp vốn...

Theo chúng tôi, ***bản chất giá trị quyền sử dụng đất thì không có giá và không thể thay đổi theo giá thị trường.*** Bản chất giá trị quyền sử dụng đất là mệnh lệnh của nhà nước, của cơ quan chính quyền thay mặt nhân dân để giao đất, tức là tài sản thuộc sở hữu toàn dân cho người sử dụng. ***Chỉ có giá trị và giá trị sử dụng của thửa đất mới có giá, mới thay đổi theo giá thị trường,*** mới có thể chuyển đổi, chuyển nhượng, cho thuê, cho thuê lại, thừa kế, tặng cho; quyền thế chấp, bảo lãnh, góp vốn...

Chính sự không rõ ràng giữa giá trị quyền sử dụng đất và giá trị sử dụng của thửa đất; giữa sở hữu toàn dân của đất đai nói chung và quyền sử dụng tư nhân của từng thửa đất khi được giao, được thuê như phân tích ở trên nên suốt trong thời gian qua chúng ta đã không kiểm soát, quản lý được đất đai. Hàng loạt cán bộ phạm tội tham nhũng, đầu cơ đất đai. Nhà nhà, người người đi buôn đất, mong muốn làm giàu lên từ đất. Tiền của cá nhân, tổ chức, tín dụng, ngân hàng không đầu tư để phát triển sản xuất mà đem “**chôn**” vào đất. Các tổ chức lợi dụng sơ hở của pháp luật để chiếm dụng đất, thu hồi đất của người dân với giá rẻ mạt, lập các dự án treo, phân lô, bán nền chia chác lợi ích từ đất...

Đây cũng là nghịch lý trớ trêu khi nhân dân, ông chủ sở hữu đất thông qua Nhà nước làm đại diện đi giao đất thuộc quyền sử dụng cho cá nhân, tổ chức sử dụng nhưng khi Nhà nước cần thu hồi để sử dụng lại thì phải đền bù một khoản tiền rất lớn, thậm chí lớn gấp hàng trăm lần so với số tiền trước đây. Mà bản chất của khoản tiền chênh lệch này không phải do người được giao đất tạo ra.

Ví dụ: Một thửa đất trước đây Nhà nước giao chỉ có giá 100 triệu đồng, nay do Nhà nước mở đường đi qua nên giá trị thửa đất đã lên đến 5 tỷ đồng theo giá thị trường. Việc chênh lệch này không phải do giá trị gia tăng của thửa đất mà người được giao đất tạo nên hay sự tăng lên của giá trị quyền sử dụng đất mà đây là giá trị sử dụng của thửa đất tăng lên do đầu tư mở đường, ***vốn đầu tư này thuộc tổng giá trị lao động của toàn xã hội tạo ra.*** Thế nhưng người được giao đất lại được hưởng toàn bộ giá trị này, còn nhà nước lại phải mất chi phí để chi trả nếu muốn thu hồi lại dưới cái gọi là quản trị đất đai bởi cơ quan định giá đất, hội đồng thẩm định giá đất, mà thực chất chưa có một lập luận logic và minh bạch nào ngay cả trong quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất mà Luật Đất đai 2013 còn bỏ ngỏ. Đây cũng phản ánh những hiện tượng ‘sốt đất’ hoành hành giữa ban ngày dẫn đến những thủ đoạn gom đất, hiện tượng bỗng nhiên giàu, bỗng nhiên trắng tay hết sức bất hợp lý xảy ra trong thời gian qua. Chế độ một thủ trường có biết không? Nhất định Nhà nước cần phải nghiên cứu và làm rõ sự vô lý này của Luật Đất đai 2013, và phải có những kiến giải thực tiễn, khoa học và logic về bất cập này để chấm dứt tình trạng bất nhất giữa Hiến pháp và Luật Đất đai, giữa Luật Đất đai từ nhiệm kỳ Quốc hội khóa này với khóa khác trong quá trình sửa

đổi Luật Đất đai 2013 tại thời điểm mà trên toàn hành tinh đang sôi sùng sục đàm tiếu cụm từ ‘địa chính trị’ giữa các quốc gia và phe phái tại Trục Đông Tây!.

Chính vì vậy, chúng tôi kiến nghị sửa đổi Luật Đất đai 2013 phải khắc phục được những quy định mâu thuẫn giữa sở hữu toàn dân về đất đai và quyền sử dụng tư nhân của từng thửa đất khi được Nhà nước giao đất hoặc cho thuê đất như đã phân tích ở trên trong bộ Luật Đất đai năm 2013.

II. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ CỤ THỂ VỀ CHỈNH SỬA LUẬT ĐẤT ĐAI 2013

Thứ nhất, chúng tôi đề nghị chỉnh sửa lại Điều 7 như sau:

Điều 7. Quốc hội thực hiện quyền đại diện chủ sở hữu toàn dân về đất đai, **Chính phủ** thực hiện quản lý nhà nước về đất đai.

1. Quốc hội ban hành pháp luật về đất đai, **quyết định chính sách đất đai**, quyết định quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất của cả nước; **quyết định giao đất, cho thuê đất, chuyển đổi mục đích sử dụng đất**; thực hiện quyền giám sát tối cao đối với việc quản lý và sử dụng đất đai trong phạm vi cả nước.

2. Chính phủ quyết định quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất của tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất vào mục đích quốc phòng, an ninh; thống nhất quản lý nhà nước về đất đai trong phạm vi cả nước.

Bộ Tài nguyên và Môi trường chịu trách nhiệm trước Chính phủ trong việc quản lý nhà nước về đất đai.

3. **Hội đồng nhân dân các cấp** thực hiện quyền đại diện chủ sở hữu về đất đai tại địa phương theo thẩm quyền quy định tại Luật này; thực hiện quyền giám sát việc thi hành pháp luật về đất đai tại địa phương. Hội đồng nhân dân cấp xã giám sát việc tổ chức thực hiện quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất tới từng thửa đất của hộ gia đình do Ủy ban nhân dân điều phối việc này.

4. Ủy ban nhân dân các cấp thực hiện quản lý nhà nước về đất đai tại địa phương theo thẩm quyền quy định tại Luật này.

Thứ hai, chúng tôi đề nghị:

- 1) Thành lập Ủy ban về Đất đai của Quốc hội là cơ quan đại diện cao nhất của nhân dân;
- 2) Ban Đất đai của Hội đồng nhân dân tỉnh, Hội đồng nhân dân huyện, đặc biệt là Hội đồng nhân dân cấp xã đến từng thửa đất;

- 3) Quỹ tài chính đất đai liên tỉnh chuyên cập nhật, giám sát và kiểm toán các giá trị thặng dư trên 75 triệu thửa đất và từng thửa đất của các loại chủ sử dụng đất;
- 4) Ngân hàng đất đai độc lập;
- 5) Tòa án đất đai độc lập.

Thứ ba, sửa lại Điều 27. Trách nhiệm của Nhà nước về đất ở, đất sản xuất nông nghiệp đối với đồng bào dân tộc thiểu số.

Luật Đất đai năm 2013 đã đề cao trách nhiệm của Nhà nước đối với đất ở và đất sản xuất của đồng bào dân tộc thiểu số. Tuy nhiên qua theo dõi quá trình thực thi luật chúng tôi nhận thấy quy định của Điều 27 còn quá chung chung, chưa thể hiện được giải pháp thực hiện cũng như chế tài cụ thể trong việc quản lý, bảo vệ đất ở và đất sản xuất cho đồng bào dân tộc thiểu số. Chính vì vậy, đất đai của đồng bào dân tộc thiểu số đang hàng ngày, hàng giờ bị người Kinh thu mua, thuê tóm biến thành trang trại, khu công nghệ cao. Không gian sinh tồn của đồng bào dân tộc thiểu số với mô hình sinh kế “Rừng-Rẫy-Ruộng” đang dần dần bị biến mất để thay thế cho khu nông nghiệp công nghệ cao của các công ty, trang trại sản xuất của những ông chủ người Kinh, khu khai thác mỏ, khoáng sản... Hàng trăm nghìn hecta rừng, hàng trăm ngàn hecta đất canh tác đang bị ngập sâu dưới lòng hồ thủy điện lớn, thủy điện nhỏ của các công ty tư nhân không minh bạch do cấp tỉnh phê duyệt... Nếu đồng bào mất đất, mất rừng, mất nương rẫy tức là mất không gian sinh tồn, mất không gian sinh kế và khi mất rồi thì họ sẽ đi đâu, về đâu? Vì vậy, Nhà nước phải quyết liệt hơn nữa, mạnh mẽ hơn nữa trong việc bảo vệ không gian sinh tồn, không gian sinh kế của đồng bào dân tộc thiểu số. Chúng ta phải xuất phát từ phong tục tập quán truyền thống của đồng bào trong việc giữ đất, giữ làng, trong việc bảo vệ rừng để xây dựng quy phạm pháp luật nhằm bảo vệ đất đai, bảo vệ không gian sinh tồn của đồng bào dân tộc thiểu số. Một trong những đặc điểm xã hội truyền thống của đồng bào dân tộc thiểu số là: ***“Làng và Sở hữu tập thể của cộng đồng làng đối với đất và rừng”***. Quyền sở hữu tập thể của cộng đồng làng đối với đất và rừng chính là nền tảng kinh tế, vật chất của thực thể cộng đồng làng. Toàn bộ đời sống vật chất, kinh tế, văn hoá, tinh thần, tâm linh, đạo đức tồn tại trên nền tảng này. Đây cũng là giải pháp quan trọng nhất để bảo vệ đất ở, đất sản xuất hiệu quả nhất cho đồng bào dân tộc thiểu số trước sức công phá tàn bạo của cơ chế thị trường về đất đai. Đất nương rẫy trong lòng các cộng đồng của bà con đồng bào dân tộc thiểu số cần phải có một chế tài giao Giấy chứng nhận Quyền sử dụng đất cho toàn cộng đồng, nhưng vẫn giữ nguyên từng thửa đất của các hộ gia đình canh tác. Tại sao? Vì nếu giao Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho hộ gia đình, thì lực lượng mafia ngoài xã hội sẽ gom hết số đo của bà con, biến bà con trở thành nô lệ ngay trên thửa đất của mình,

mà ông chủ là các kiêu công ty đang mọc lên như nấm ở các vùng núi rừng thuộc lãnh thổ Việt Nam.

Chính vì vậy, chúng tôi đề nghị chỉnh sửa Điều 27 như sau:

Điều 27. Trách nhiệm của Nhà nước về đất ở, đất sản xuất nông nghiệp đối với đồng bào dân tộc thiểu số.

1. Có chính sách về đất ở, đất sinh hoạt cộng đồng cho đồng bào dân tộc thiểu số phù hợp với phong tục, tập quán, bản sắc văn hóa và điều kiện thực tế của từng vùng.

2. Có chính sách tạo điều kiện cho đồng bào dân tộc thiểu số trực tiếp sản xuất nông nghiệp ở nông thôn có đất để sản xuất nông nghiệp theo văn hóa và phong tục của đồng bào.

3. Đối với đất lâm nghiệp, đất sản xuất nương rẫy của đồng bào dân tộc thiểu số, Nhà nước chủ yếu giao quyền sử dụng đất cho cộng đồng quản lý, sử dụng.

Thứ tư, để đảm bảo quyền lợi tâm linh của cộng đồng các dân tộc thiểu số, Luật Đất đai sửa đổi 2013 phải điều chỉnh và định nghĩa lại Điều 160. Đất tín ngưỡng đảm bảo tính đồng bộ giữa đất có rừng tín ngưỡng và chủ sử dụng đất có rừng tín ngưỡng được quy định tại Luật Lâm nghiệp số 16/QH14/2017, điều chỉnh pháp nhân cộng đồng tại Luật Dân sự và điều chỉnh quy định Luật Đa dạng Sinh học liên quan đến đất tín ngưỡng nơi có rừng thiêng, suối thiêng, thác thiêng, hòn đá thiêng và đỉnh núi thiêng, đảm bảo tính nhất quán giữa Luật Đất đai và các luật khác khi hiện thực hóa tại các buôn làng.

Thứ năm, chúng tôi đã nghiên cứu kỹ 10 kiến nghị của diễn đàn doanh nghiệp trên các trang mạng điện tử, các thông điệp này đang cố gắng đẩy vào Luật Đất đai sửa đổi 2013, vét xe đổ trên đường mòn sở hữu tư nhân về đất đai của chế độ tư bản, kéo theo sở hữu tư nhân về sức lao động và công cụ lao động; giới doanh nghiệp Việt Nam “mới nổi với nhận thức, kiến thức và kinh nghiệm nửa tây nửa ta, nửa gà nửa vịt” đang gồng lên để lập luận cho một mô thức rập khuôn “Tân Tự do” quá lỗi thời, vốn dĩ không thể chấp nhận được nữa ngay từ khi nó ra đời ở những năm 1970, mà hiện thân là **con đẻ của chủ nghĩa tự do cá nhân và tiền tệ hóa bằng thủ đoạn tước đoạt tài nguyên đất đai và sức lao động trên toàn thế giới để bá chủ!** Đón hèn hơn, dùng lợi nhuận bóc lột từ đất đai và sức lao động của tầng lớp nông dân và công nhân để đánh bóng các cụm từ nhân đạo, nhân quyền, hòa bình, hợp tác và phát triển. Tài nguyên đất đai do nhân dân là chủ sở hữu, Nhà nước đại diện chủ sở hữu với chế độ “**thủ trưởng**”, chúng tôi lo sợ rằng sớm muộn, đất đai trên lãnh thổ Việt Nam sẽ nằm trong tay các tập đoàn và công ty tư nhân, kể cả là giới hạn 50 năm, 70 năm hay 90 năm sử dụng đi chăng nữa, khi đất đai trong tay các nhà tư bản, chắc chắn người lao động là nông dân hay công nhân đều trở thành nô lệ hiện đại, và như vậy là VI HIẾN!

Đất nước và con người chôn vùi thành nguy nga tráng lệ có thể đổi thay theo thời gian bằng những tháp cao ốc, các hãng xe hơi sành điệu, các biệt thự huyền bí, xa hoa, nhà nhà đều có kẻ hầu người hạ. Chúng ta đâu có tưởng tượng được rằng đâu đó, khi đất nước đói khổ hàn vi, đồng bào các dân tộc thiểu số - nôi của niềm tin và tinh thần tự hào dân tộc, nôi của đoàn kết và yêu thương cùng anh bộ đội Cụ Hồ đã đánh đuổi hết Pháp, Nhật, Mỹ, Tàu, nay đất nước phát triển hiện đại hóa, công nghiệp hóa, nhiều vùng đồng bào dân tộc thiểu số trở thành nô lệ ngay trên mảnh đất tổ tiên của tộc người mình do sức ép của các tập đoàn và công ty. Còn đâu nữa những lũy tre làng, những cánh đồng hương lúa mới, những cây đa, bến nước, đình làng và những không gian sinh tồn nơi các lễ cầu may, cầu mưa thuận gió hòa, nơi tạ lễ đâm trâu tóit Trời Đất Phật Tiên, tất cả trở thành các khu công nghệ cao, vui chơi, giải trí mà phải có THẬT NHIỀU TIỀN mới bước qua được cửa các ông chủ đất. Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa nếu không bắt đầu từ Luật Đất đai sửa đổi 2013, với quan điểm lập pháp công minh, chính trực và nhất nhất với Hiến pháp 2013, chuyển đại diện chủ sở hữu theo đúng quan điểm của Hiến pháp 2013 tại Điều 53 và Điều 69 với 05 đề nghị tại Mục II, chúng tôi lo sợ rằng, các tập đoàn mới nổi sẽ tập trung đất đai và lẽ đương nhiên người nông dân vùng nông thôn sẽ mất đất và trở thành nô lệ hiện đại. Dưới bàn tay vô hình của các nhà tư bản, đất đai và sức lao động của con người bị khai thác đến tận xương tủy, đa dạng sinh học của tự nhiên và logic nương tựa giữa muôn loài trong vũ trụ này bị hủy diệt. Sức sáng tạo từ lao động của con người và tính xã hội đích thực bị biến dạng. Xã hội xã hội chủ nghĩa cũng bị vô hiệu hóa. (Marx's Concept of Man. Third Manuscript. Private property and labor, page 119-139).

Trên đây là một số ý kiến của Viện Tư vấn Phát triển (CODE) góp ý định hướng sửa đổi Luật Đất đai 2013, xin kính gửi đến các đồng chí Lãnh đạo Đảng, Nhà nước, các Bộ ngành và Ban soạn thảo Luật Đất đai sửa đổi nghiên cứu, xem xét./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- UB Pháp luật của Quốc hội.
- Ban soạn thảo sửa đổi Luật Đất đai 2013.
- VP Trung ương Đảng, VP Chủ tịch nước, VP Quốc Hội, VP Chính phủ; Ban Kinh tế Trung ương.
- Bộ Tài nguyên & Môi trường, Bộ NN&PTNT, Bộ Tư pháp.
- Lưu VP

**VIỆN TƯ VẤN PHÁT TRIỂN
CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG**



Trần Thị Lành